

Paulus ele laulau parua aea ila pagid Korin

¹ Gau Paulus, eaba ato aea ton Jesus Kristus. Ngan Deo ele kimnga, idol gau ngan kadonga naurata toa ne. Gairua oaeda Timoti abode laulau toa ne ga ila pagimi iaoa kelede ton Deo ngan tuanga Korin. Gai abode ga ila pagimi ga pagid panua tututui toa ngada oa ngan tibur kapei Akaia.

² Kemi ngan Deo Tamada ga Maron Jesus Kristus, gisirua led kadonga lolo marum aea ga lolo tarui aea idio pagimi.

Paulus iposa kemi ga ila pan Deo ngansa ibada ei mulian ngan matenga

³ *Tasoa Deo ieda! Ei ada Maron Jesus Kristus Itama, be ei Deo Tamada toa iuduan gita ga ipamus loloda somisomi.

⁴ Ei ipamus lolomai ngan amai kadonga kulupulupu toa ngada oa. Ta ipamatua gai ta arangrang ngan apamus sapadua lolod toa tina-man kadonga kulupulupu pade. Gai apamus gid lolod lalaede mambe Deo ipamus gai lolomai.

⁵ *Ngansa ieieinga imata ede ga ede toa Kristus ibada, eine gai pade abada. Ta lalaede toa bedaoa, Kristus ilua gai ta Deo ipamus lolomai kapei tau.

---

* **1:3:** Ro 15.5   * **1:5:** Sng 34.19

6 Ta oangga gai abisi kadonga kulupulupu, eine gai abisi ngansa aoangga apamus lolomi ta irangrang ngan Deo ibada gimi mulian. Be oangga Deo ipamus lolomai, eine ikado ngansa iuangga gai apamus gimi lolomi pade, ta irangrang ngan gimi amadid matua ngan ami ieieinga toa gai pade anaman.

7 Be gai aoatai kemi mambe gimi ga amadid matua. Toa bedaoa ta oangga gimi abada ieieinga toman ngan gai, gai aoatai mambe Deo ga ipamus gimi lolomi toman ngan gai pade.

8 *Oaeoaeg, gai akim gimi aoatai kemi ngan gid kadonga kulupulupu iuotot ngan gai ngan tibur kapei Esia. Gai anaman kadonga kulupulupu toa ne oanaoana tau, ta iuangga iasal uramai. Aoangga amate ngan, ta lolomai ede ga ede tau.

9 Tautaunga lolomai ede ga ede lalaede mambe panua tilongo madidnga patutuinga posanga aea ikeo ga gid manta timate. Be kadonga toa ne iuot ta ilua gai ta aoatai kemi mambe gai arangrang ngan aeadi gai mulian mao, be aeadi Deo toa ipei mulian gid matemate.

10 *Tautaunga amai kadonga toa ne paeamao tau, ta aoangga amate ngan, be Deo ibada gai mulian. Be ei ga ibada gai mulian muriai pade. Ta gai aoatai kemi mambe somisomi ei ga ibada gai mulian ta asangasanga ei.

11 Gai aoatai kemi bedaoa pade ngansa gimi alualua gai ngan lemi raring. Toa bedaoa ta panua busa ga tiposa kemi ga ila pan Deo, ngansa ngan ele kadonga lolo marum aea, ei ilongo led

---

* **1:8:** PA 19.23, 1Ko 15.32   * **1:10:** 2Ti 4.18

raring ta ibada gai mulian.

*Paulus ipul ilolo ngan langa Korin, be ipakaka
gid mao*

¹² Tinimai igelgel ngan lemai kadonga rabu ngan gimi, ta lolomaiai anaman mambe lemai kadonga itutui tau lalaede mambe Deo ikim. Gai lolomai aea danga eta mao ga mao tau. Be lemai kadonga toa ne iuot ngan lemai oatainga tanoeai aea mao, be iuot ngan Deo ele kadonga lolo marum aea. Gai anasi kadonga toa ne rabu ngan panua toa ngada ne tanoeai, be anasi kapei tau rabu ngan gimi.

¹³ Ngansa gai abode gid posanga toa malamalan ngan gimi aoato ga abada oatainga ngan. Be abode posanga eta pade pagimi mao. Ta ngan gid ado ta ilalala ga inam, nakim gimi aoatai kemi tau ngan gid posanga toa ne.

¹⁴*Ngansa labone gimi aoatai kautede. Nakim gimi aoatai mambe muriai oangga ada Maron Jesus ipamadid gid panua ngan posanga, gimi arangrang ngan apakuru ngan gai lalaede mambe gai apakuru ngan gimi.

¹⁵ Gau naeadi mambe gimi ga apakuru ngan gai toa bedaoa, ta mugaeai narau posanga ngan langa pagimi. Toa bedaoa ta Deo ga ikado kemi ngan gimi parua.

¹⁶*Ede oangga gai ala pagimi ngan lemai lalalanga Masedonia, ga ede pade ngan lemai luainga mulian Masedonia ga anam pagimi. Be gai aeadi mambe gimi ga alua gai ngan lemai

---

* **1:14:** 2Ko 5.12, Plp 2.16   * **1:16:** 1Ko 16.5-6

lalalanga Iudea pade. Be tal mon gai ala pagimi mao.

¹⁷ Kado gimi aoangga narau posanga toa ne sapaean ta nakado mambe gid panua tanoeai ad tirau posanga. Eine mao. Gid panua tanoeai ad tipalele led posanga alele ta tikeo ga, “Be. Gai ga ala,” ga kus ta tikeo ga, “Mao. Gai ga ala mao.” Be gai akado posanga eta bedaoa pagimi mao.

¹⁸ Be Deo imata tutui ngan ele posanga toa ngada oa. Ta lalaede toa bedaoa, gai apalele lemai posanga pagimi mao pade. Gai akeo pagimi bedane mao, “Be. Gai ga ala,” ga kus ta akeo ga, “Mao. Gai ga ala mao.” Gai akado posanga eta pagimi bedaoa mao.

¹⁹ *Ngansa Deo Inat Jesus Kristus toa gai tol Sailas ga Timoti apaola aea posanga pagimi, eine ipalele ele posanga pagimi alele mao pade. Ei ikeo bedane pagimi mao, “Be. Gau ga nakado,” ga kus ta ikeo ga, “Mao. Gau ga nakado mao.” Be somisomi ikado posanga kelede mon ga bedane, “Be. Gau ga nakado.”

²⁰ *Ngansa Deo ele posanga tautaunga toa ngada oa, Jesus Kristus iparangrang ta ikeo ga, “Be. Gau ga nakado.” Tota ngan ei, gita tasoa Deo ieda ta takeo ga, “Amen,” ngan ele posanga tautaunga toa ngada ne.

²¹ Be Deo ei eaba toa ikado ga gitaitingada tamadid matua ngan Kristus. Ei itok Itautau Tutui ga idae ngan gita ngan sionga gita.

²² *Ngan kadonga toa bedane, idol ele ul ngan gita, ta Itautau Tutui imamado lolodai. Itautau

* **1:19:** PA 18.5   * **1:20:** PM 3.14   * **1:22:** 2Ko 5.5, Ep 1.13-14

Tutui toa ne ei mambe mudannga toa Deo ibada pagita, ta iman kilala ngan gid danga kemikemi toa ngada oa Deo ga ikado ngan gita muriai.

Paulus ila Korin manmanae mao

²³ Deo iuatai ngan lolog ta irangrang ngan ipamatua leg posanga pagimi ga bedane: Leg ipu ngan nala manmanae pagimi Korin mao, eine ngansa tinig ngan nakado ga lolomi isat mao.

²⁴ *Kado gimi aoangga gai adada gimi ngan lemi kadonga lolo matua aea. Eine mao. Gai aboko toman ngan gimi ngan kadonga gimi ga tinimi igelgel, ngansa gimi amadid matua ngan lemi kadonga lolo matua aea na.

2

¹ *Be narau posanga ngan langa pagimi patautene mao, ngansa tinig ngan nakado ga lolomi isat pade mambe mugaeai mao.

² Oangga leg langa pagimi ikado ga lolomi isat, eine gau pade ga lolog isat. Be sapadua ga tirangrang ngan tikado ga lolog itarui mulian? Gimi kekelegimi toa mugaeai nakado ga lolomi isat.

³ Be gau nabode laulau toa ede pade oa pagimi, ngansa naeadi mambe oangga nala pagimi, eine ga akado ga lolog isat. Ngansa gimi manta akado ga tinig igelgel, be mao. Kadonga edengada toa iuotot pagimi ikado ga lolog isat. Ta tinig ngan langa pagimi toman ngan lolog isat toa bedaoa mao. Be naoatai pade mambe oangga tinig igelgel

---

* **1:24:** 1Pe 5.3   * **2:1:** 1Ko 4.21

ngan saoa danga, eine gimi toa ngada na pade ga tinimi igelgel.

⁴ *Tautaunga ngan ado toaiua nabode laulau ila pagimi, lolog isat paeamao tau ga matag sul isulug ngan gimi. Nabode bedaoa ngan kadonga gimi ga lolomi isat mao, be nakim gimi aoatai mambe lolog ikim gimi kapei tau.

Gid Korin manta tisamum kadonga sat ton eaba toa ikado kadonga sat

⁵ Be eaba toa ikado kadonga paeamao, eine ikado gau ga lolog isat tau mao, be ikado gimi toa ngada na ga lolomi isat, be kapei tau mao. Nakeo ga kapei tau mao, ngansa tinig ngan nakado posanga oanaoana ngan danga toa ne mao.

⁶ Be panasnga toa gimi busaadol ga idae ngan eaba toa na, eine ikaranga.

⁷ Tota labone, kemi ngan gimi apalele lemi kadonga ngan eaba toa na, ta asamum ele kadonga sat ga apamatua ilolo. Ngan kado ta ilolo isat idae ga ila kapei tau.

⁸ Tota naposa matua pagimi, manta apasolan ei mambe lolomi ikim ei maitne.

⁹ Be nabode laulau toa ede pade oa pagimi ngansa nakim naoatai, gimi ga alongo lingeg ngan danga toa ngada ne, mao madongan.

¹⁰ Oangga gimi asamum kadonga sat ton eaba sai, eine gau pade nasamum ele kadonga sat. Be saoa kadonga sat gau nasamum, eine nasamum Kristus imatai, ngansa naoangga nalua gimi.

---

* **2:4:** PA 20.31

11 *Nakado bedane ngansa tinig ngan Satan ipakaka gita ta iasal gita mao. Ngansa gita taoatai ngan Satan ele kadonga na.

Paulus ikim igera Taitus

12 *Be ngan ado toaiua nala ngan tuanga Troas ngan paolanga ato kemi ton Kristus, gau nagera mambe Maron isaoa edap ngan kadonga leg naurata toa eo.

13 *Be lolog kemi eta mao, ngansa nagera oaeg Taitus toa eo mao. Tota naposa kemi pagid ga tidio, be nala ngan tibur kapei Masedonia ngan ilonga ei.

Deo ele posanga eine mambe nabene iuad ipakaranga tibur toa ngada ne

14 Be gai aposa kemi ga ila pan Deo ngansa ei mambe madidnga kapei iasal Satan ngan paraunga. Ta ei ibada gai ga alup toman ngan Kristus, ta adadal toman ngan ei ta adudunga tuangai mambe panua tiasal paraunga. Ngan kadonga toa ne, gai apaoasasa aea posanga mambe oadoad kemi ede ipakaranga tibur toa ngada ne.

15 Ngansa Kristus iuot mambe nabene ngan soanga Deo ieda. Be gai aot mambe nabene toa ne iuad ila pagid panua iaoa rua. Panua iaoa ede, Deo iuangga ibada gid mulian, be panua iaoa ede pade tiuangga tiuuae dinga imperno.

16 *Ngan gid panua toa tiuangga tiuuae ngan dinga imperno, oadoad toa ne iman kilala ngan led matenga. Be ngan gid panua toa Deo ibada

* **2:11:** Lu 22.31   * **2:12:** PA 14.27, 1Ko 16.9   * **2:13:** PA 20.1

* **2:16:** Lu 2.34, 2Ko 3.5-6

gid mulian, oadoad toa ne iman kilala ngan led madonga kemi. Be naurata toa ne kapei tau. Sai irangrang ngan aea kadonga?

¹⁷ Ngansa gai apaola Deo ele posanga mambe panua padengada mao. Gid tiuangga naurata tikado ngan Deo ele posanga iman led pat aea. Be gai akado lemai posanga Deo imatai ngan Kristus iura, ngansa Deo isula gai, be lolomai aea danga eta mao.

3

*Gid panua ato ad tipapaola posanga pau toa
Deo irau ngan badanga mulian ele panua*

¹*Kado gimi aoangga gai apakuru ngan gai mulian pade? Eine mao. Be kado gimi aoangga gai akim gid panua tibode laulau ila pagimi ngan pasolannga mambe gai panua kemikemi naurata amai. Eine mao. Gai akim gimi abode laulau eta bedaoa ngan gai mao pade.

²*Ngansa gimi kekelegimi aot mambe laulau ipasolan mambe gai panua kemikemi naurata amai, ngansa lolomi matua ngan Kristus ngan gai lemai naurata. Ta laulau toa ne aea posanga ienono lolomaiai. Ta gid panua toa ngada ne tirangrang ngan tiuato laulau toa ne ga tibada oatainga ngan.

³*Gimi aot masaeai mambe laulau ede Kristus ibode. Be gai aot mambe panua ato amai ngan talnga laulau toa ne ga ila ngan tuanga ga tuanga. Be Kristus ibode laulau toa ne ngan pulo mao. Eine

---

* **3:1:** PA 18.27, 2Ko 5.12   * **3:2:** 1Ko 9.2   * **3:3:** IM 24.12, Jer 31.33, Ese 36.26-27

ibode ngan Itautau Tutui ton Deo toa imamado somisomi ne. Be ibode ga idae ngan pat mambe apu mao. Eine ibode ga idae ngan panua lolod.

⁴ Gai arangrang ngan akado posanga matua ngan gimi bedane toa Deo imatai ngansa Kristus ipamatua gai.

⁵ Kado gimi aoangga gai uramai ngan kadonga naurata toa ne. Eine mao. Gai arangrang ngan apakuru ngan lemai naurata toa ne mao, mambe gai akakado ngan uramai. Eine mao. Be gai uramai inam pan Deo, ta akado naurata toa ne.

⁶* Ei kekelen ikado ga gai aot ele panua naurata aea, ngan paolanga ele posanga pau toa irau ngan badanga mulian ele panua. Posanga toa irau ne eine mambe apu mao. Apu toa tibode oa, gid panua titoba nasinga ga mao, ta irangrang ngan tibada madonga kemi mao. Eine ga timate ga tiduae. Be posanga pau toa ne inam pan Itautau Tutui. Itautau Tutui kekelen ibada madonga kemi pagita.

⁷* Matami nanan. Oangga panua tinasi Deo ele apu mao, eine ga timate ga tiduae. Apu toa oa Deo ibode ga idae ngan pat, be inam toman ngan ele taranga kapei. Taranga toa oa mil ga mil ngan Moses imata ta igal gid Israel matad, ta tirangrang ngan matad inono ei mao. Be taranga toa oa mil tede ga oas ga ila.

⁸ Be Itautau Tutui ele naurata eine mambe apu mao. Tautaunga apu inam toman ngan taranga, be taranga toa iuot ngan Itautau Tutui ele naurata, eine iasal tau apu ele taranga.

---

* **3:6:** Jer 31.31, Ins 6.63, 1Ko 11.25   * **3:7:** IM 34.29-35

9* Apu inam toman ngan taranga, be ipamadid gid panua ngan posanga ta ikeo ga gid manta tiduaeia. Be Itautau Tutui ele naurata ikado ga gita taot tutui Deo imatai, ta taranga toa ne iasal tau apu ele taranga.

10 Ngansa taranga iuot ngan Itautau Tutui ele naurata eine kapei ga kapei tau. Ta imata mambe apu ele taranga eine danga eta mao.

11 Taranga toa iuot ngan apu, ienono somisomi mao. Eine oas ga ila. Be taranga toa iuot ngan Itautau Tutui ele naurata iasal tau taranga iuot ngan apu, be ienono somisomi ga ilalala ga ila.

12 Gai aoatai kemi mambe taranga toa iuot ngan Itautau Tutui ele naurata eine ga ienono somisomi. Tota gai amataud mao, be akado posanga matua bedane.

13* Gai akado mambe Moses mao. Moses irobi imata ngan malo kakauede, ngan kado ta gid Israel tigera taranga toa oa oas ga ila.

14 Be gid Israel laborad irangrang ngan ibada Deo ele posanga ipu mao. Ta somisomi oangga tiuatoato Deo ele laulau mugamuga aea posanga, irangrang ngan tibada oatainga ngan mao. Eine mambe malo kakauede ienono maitne ta ipakala gid, ta tiuatai ngan posanga ipu mao. Eaba eta itil malo toa ne mao. Ngan Kristus kekelen Deo itil malo toa ne.

15 Be somisomi oangga tiuato Moses ele apu aea posanga, malo kakauede toa ne ipakala laborad ga irangrang ngan labone, ta tirangrang ngan tibada oatainga mao.

* **3:9:** Lo 27.26, Ro 1.17   * **3:13:** IM 34.33

16 *Be oangga eaba sai ipul ilolo ga ila pan Maron, Maron itil malo kakauede ta eaba toa oa irangrang ngan ibada kemi ele posanga ipu.

17 *Maron toa ikakado bedane, eine Itautau Tutui. Ta oangga Maron Itautau Tutui imamado pan eaba eta, eine danga eta ipakala eaba toa oa mao. Ele madonga iuot kemi.

18 Be gita toa ngada ne, danga eta ipakala matada mao. Tota Maron ele taranga kapei itara gita ta taot mambe dangat atlo anunuda ngan, ta tagal taranga toa oa ga ila pagid panua padengada. Somisomi taranga toa ne itaratara gita ta ipul gita kautede kautede ta taot mambe Maron ianun. Maron eine Itautau Tutui toa ikado bedaoa.

4

Gid panua ato ad mambe ulo pesa

1 Deo ilolo isat ngan gai panua ato amai ta ibada naurata toa ne pagai. Tota irangrang ngan lolomai itolatola ngan naurata toa ne mao.

2 *Be gai apul murimai ngan gid kadonga papaeamao toa gid panua tikado mumulnga. Kadonga toa bedaoa ikado ga maeamaea gita. Be gai alalala alele ngan kadonga posanga pakakanga mao. Be gai apalaureean Deo ele posanga mao pade. Gai apaola posanga tautaunga ga iuot masaeai ta irangrang ngan panua toa ngada ne matad inasi lemai kadonga. Ta lolodeai tirangrang ngan tiuatai mambe gai akado naurata tutui Deo imatai.

---

* **3:16:** IM 34.34   * **3:17:** Ins 8.36, Ro 8.2   * **4:2:** 2Ko 2.17, 1Te 2.5

3 Be oangga panua edengada laborad ibada ato kemi toa gai apapaola ne mao, eine ngansa gid panua toa ne ga timate ga tiduaea.

4 *Satan ei mambe deo pakakanga toa imadid ga imugamuga ngan tano toa ne. Ei ipasusu gid panua matad ta irangrang ngan lolod matua ngan ato kemi mao. Be ato kemi toa ne eine mambe taranga ipasolan Kristus ieda kapei. Kristus ei mambe Deo ianun tautaunga, be gid panua toa oa tirangrang ngan tigera mao.

5 Be gai apaola posanga ngan gai mulian mao. Gai apaola posanga ngan Jesus Kristus, mambe ei kekelen Maron, be gai aman ele paeaeanga ngan luanga gimi.

6 *Mugaeai tau Deo ikeo ga bedane, “Manta taranga iuot ngan tibur dodom.” Ta Deo toa kelede ne ele taranga itara lolomaiai, ta agera danga toa ngada ne ienono merengai. Ta gai agera Jesus Kristus imata ta aoatai kemi mambe Deo ele taranga kapei ienono ngan ei.

7 *Be gai panua ato amai aot mambe ulo pesa toa irangrang ngan ienono mole mao. Be ato kemi eine mambe bula misi aea olnga kapei tau ienono ngan gid ulo pesa toa ne. Deo ikado bedane ngansa iuangga ipasolan mambe ato kemi toa iura kapei tau, eine danga togai mao, be ton Deo.

8 *Ngan tibur toa ngada ne gai anaman kadonga kulupulupu, be gid kadonga kulupulupu toa ne iasal gai mao. Ado edengada gai lolomai ede ga ede ta aoatai ngan saoa danga aoangga akado

* **4:4:** Ep 2.2, Kol 1.15, Ibr 1.3   * **4:6:** OM 1.3, Ais 9.2, 2Ko 3.18

* **4:7:** 2Ko 5.1   * **4:8:** 2Ko 1.8, 7.5

mao, be lolomai ede ga ede tau mao.

⁹ Gid panua tipaieiei gai, be Deo itnan gai ga adio kekelegai mao. Titapa gai ga asulug, be tipaeabu ngan gai mao.

¹⁰ *Ieieinga toa Jesus imate ngan ne, gai pade abisi ta alalala alele toman ngan. Gai akado toa bedane ngansa aoangga apasolan mambe Deo iura kapei toa ipei Jesus mulian ngan, eine ipamatua tinimai pade.

¹¹ *Gai labone amamado ngan kadonga Jesus ele naurata, be ngan ipu toaine, gid panua tiuangga tirau gai ga amate. Gai tinimai iman matenga aea, be Jesus ilualua gai ta asapir ngan matenga. Ta kadonga toa ne ipasolan mambe ei idae mulian tautaunga.

¹² Tautaunga kadonga kulupulupu iuangga ipamate gai panua ato amai somisomi, be kadonga toa ne ilualua gimi ta arangrang ngan abada madonga kemi somisomi.

¹³ *Be lemai kadonga lolo matua aea itap eta mao. Gai akado posanga lalaede mambe ienono ngan Deo ele laulau ga bedane, “Lolog matua ngan Deo, ta nakado posanga toa bedaoa.” Ta gai lolomai matua ngan ei ta akado posanga toa bedaoa pade.

¹⁴ *Ngansa gai aoatai mambe Deo toa ipei mulian Jesus ngan ele matenga, eine ga ipei mulian gai pade toman ngan ei. Ta ibada gai ga alup toman ngan gimi, ta gitaitingada tamado toman ngan ei.

---

* **4:10:** 1Ko 15.31   * **4:11:** Ro 8.36   * **4:13:** Sng 116.10   * **4:14:**
1Ko 6.14

15 Danga toa ngada ne iuotot ngan gai eine ga ilualua gimi. Toa bedaoa ta Deo ele kadonga lolo marum aea ga iuasasa ga ila pagid panua busa pade. Ta gid panua toa ngada oa ga tiposa kemi pan Deo ga tisoa ieda.

Muriai led a madonga kemi tau ga iuot buburiai

16* Tota gai atolatola ngan naurata toa ne mao. Tautaunga patimai toa asoasoa ne iura ilalala ga isulug, be ado ga ado lolomai ga tautaudimai ibada pamatuanga ga iuot pau pade.

17* Ngansa kadonga kulupulupu ga ieieinga toa iuotot ngan gai labone, gai agera mambe danga kapei tau mao. Eine ga ienono mole mao. Be gid kadonga kulupulupu toa ne, labone ilualua gai ta abada madonga kemi ga kemi tau somisomi ga ilalala ga ila. Ta gai aoatai mambe madonga muriai aea ga iasal tau gid kadonga kulupulupu labone aea.

18* Tota gid danga tanoeai aea toa tageragera ngan matada, gai lolomai ila ngan mao. Be lolomai ila ngan gid danga buburiai aea toa tarangrang ngan tagera ngan matada mao. Ngansa gid danga tanoeai aea ienono mole mao. Be gid danga buburiai aea ienono somisomi ga ilalala ga ila.

5

1* Gita taoatai, patida toa tasoasoa ne, eine mambe palata ienono mole mao. Oangga palata toa ne grum ga isulug, taoatai mambe Deo ga

---

* **4:16:** Ep 3.16   * **4:17:** Ro 8.17-18   * **4:18:** Kol 1.16   * **5:1:**
2Ko 4.7

ipagun luma ede pade ngan gita buburiai. Luma toa ne, eaba eta ikado ngan ibage mao. Deo kekelen ikado ta ienono somisomi ga ilalala ga ila.

² *Be labone gita tatangtang ga tasolil ngansa loloda ikim tau ngan badanga tinida pau mambe luma pau buburiai aea ipono gita.

³ Ngansa oangga tadol pononga toa oa, eine tabangabanga mao.

⁴ Be labone tamamado ngan palata tanoeai aea toa ne ta tatangtang ga tasolil ngan ada kadonga kulupulupu. Ngansa tinida ngan tabangabanga mao. Be loloda ikim tau ngan pononga buburiai aea irobi gita. Toa bedaoa ta patida toa matenga aea ne ga ibada madonga kemi somisomi.

⁵ Deo kekelen ikado gita ga taot ngansa iuangga ibada madonga pau toa ne pagita. Ta ibada Itau-tau Tutui ga inam pagita mambe mudannga ede iman kilala ngan gid danga kemikemi padengada toa iuangga ibada pagita.

⁶ *Tota lolomai dung somisomi ga ienono. Be matamai nanan, oangga amamado maitne ngan patimai toa ne, eine amado toman ngan Deo toa ele tuangai oa mao.

⁷ Be saoa danga akakado labone, eine anasi lemai kadonga lolo matua aea ta akado. Be anasi gid danga toa ageragera ngan matamai ne mao.

⁸ *Tota lolomai dung ga ienono ta tinimai igel-gel ngan tnannga patimai toa ne. Toa bedaoa ta gai arangrang ngan amamado toman ngan Maron somisomi ga ilalala ga ila.

---

* **5:2:** Ro 8.23   * **5:6:** Ibr 11.13-16   * **5:8:** Plp 1.23

9 *Tota amarum tau ngan kadonga Deo ga itin igelgel. Akakado bedaoa somisomi, oangga amamado tanoeai maitne, mao oangga ala amado toman ngan ei bururiai.

10 *Ngansa muriai oangga Kristus idio imado ngan ele mul patutuinga posanga aea, gita toa ngada ne manta tamadid ngan posanga imatai. Ta ei ga ikoli pagita kelede kelede ngan saoa kadonga takado ngan leda madonga tanoeai. Goibe leda kadonga kemi, mao paeamao, ei ga ikoli pagita.

Talua gid panua ta lolod kelede toman ngan Deo

11 Kadonga ngan tamataud Deo ga talolon ngan ei, gai aoatai kemi ngan. Tota gai aoangga adada gid panua ngan posanga ta lolod matua ngan Deo. Lemai kadonga toa ngada ne ienono masaeai Deo imatai ga gimi matamiae pade. Ta gai aeadi mambe gimi ga anaman lolomiae mambe gai panua kemikemi naurata amai.

12 Be kado gimi aoangga gai apakuru ngan gai mulian pade. Eine mao. Be gai aoangga gimi matami nanan posanga kemi ngan gai ta tinimi igelgel ngan gai. Tota oangga alongo gid panua tiselele gai, eine gimi ga akoli posanga kemi ga ila pagid mambe gai panua kemikemi naurata amai. Ngansa panua edengada tipakuru ngan gid panua ngan edap itutui mao. Matad inasi saoa danga tigera ngan matad, be matad inasi panua lolod mao.

13 Be oangga panua matad inasi gai ta tikeo ga gai amangamanga, eine matamai ila ngan

---

* **5:9:** Kol 1.10, 1Te 4.1   * **5:10:** Sav 12.14

mao. Ngansa gai akakado Deo ele naurata. Be oangga panua matad inasi gai ta tigera mambe gai anasnasi oatainga kemi, eine gai akakado toa bedane ngan luanga gimi.

14 Gai akakado toa bedaoa ngansa Kristus ele kadonga kimnga aea idada gai. Ta gai aoatai kemi mambe Kristus imate ngan luanga gita toa ngada ne. Ta ngan kadonga toa ne, eine mambe gita toa ngada ne tamate ta tarangrang ngan tanasi kadonga papaeamao pade mao.

15 *Ei imate ngan luanga panua toa ngada ne. Ei ikado bedane ngansa iuangga gita panua toa labone tamamado, irangrang ngan tamamado ngan kadonga gita ga tinida igelgel mao, be tamamado ngan kadonga ei ga itin igelgel. Ngansa ei imate ngan luanga gita, ga kus ta idae mulian pade.

16 Tota labone ga ila, irangrang ngan gai matamai inasi gid panua ngan edap mugamuga mambe gid panua tanoeai ad tikakado ne mao. Tautaunga mugaeai matamai inasi Kristus toa bedaoa, be labone akakado toa bedaoa pade mao.

17 *Tota oangga sai ilup toman ngan Kristus, ei iuot eaba pau na. Kadonga mugamuga iduaeaa ga ila na. Ega, kadonga papau tota iuot ga imulmuli!

18 *Deo kekelen ikado ga danga toa ngada ne iuot tautaunga ngan gita. Tautaunga, mugaeai taman aea miri itamatama. Be ngan Kristus ele naurata, Deo ikado ga loloda itarui toman ngan ei. Ta ei ibada naurata pagai ngan luanga gid panua ta lolod itarui toman ngan ei pade.

---

* **5:15:** Ro 14.7-8   * **5:17:** Ro 8.1, Gal 6.15   * **5:18:** Ro 5.10

¹⁹* Naurata toa ne ipu ga bedane: Ngan Kristus ele naurata, Deo isaoa edap ta irangrang ngan gid panua lolod itarui mulian toman ngan ei. Ei imata nanan led idil papaeamao pade mao. Be ibada naurata pagai ngan palongonga gid panua ta tinasi edap toa ne ta lolod itarui toman ngan ei.

²⁰ Tota gai aman Kristus ibebe ta apaola ele posanga. Eine mambe Deo idada gid panua ngan gai lemai posanga. Ta akeo pagid bedane, “Ngan Kristus ieda, gai abeta matua gimi bedane: Manta lolomi itarui toman ngan Deo!”

²¹* Kristus ikado kadonga sat eta mao, be Deo ipaluplup leda kadonga sasat toa ngada oa ga idae ngan ei, ta ipanas ei lalaede mambe ei eaba kadonga sat aea. Toa bedaoa ta gita taot panua tututui Deo imatai ngan Kristus ele naurata.

6

Gid panua ato ad tibisi kadonga kulupulupu ngan led naurata

¹ Gai abokoboko toman ngan Deo ta abeta matua gimi bedane: Deo ele kadonga lolo marum aea toa gimi abada, irangrang ngan alongean ga itap sapaean mao.

²* Ngansa Deo ikeo,

“Gau nasio ado imata ngan badanga go mulian,
ta naoangga nakado kemi ngan eao.
Be tutui ngan ado imata toa ne, nalongo lem
tandanga ta nalua go.”

---

* **5:19:** Ro 3.23-25   * **5:21:** Ibr 4.15   * **6:2:** Ais 49.8

Ega, labone eine Deo ele ado imata ngan badanga gimi mulian. Patautene iuangga ikado kemi ngan gimi.

³ Ngan kadonga naurata toa ne, lemai idil eta paeamao mao. Ngan kado ta apakala gid panua ta tirangrang ngan lolod matua ngan Deo mao. Tota anasi kadonga tutui ta irangrang ngan eaba eta iselege lemai naurata mao.

⁴ Somisomi gai aoangga apasolan panua toa ngada ne mambe gai Deo ele paeaeanga kemikemi ta anasnasi kadonga ga gid ne: Amadid matua ngan saoa kadonga iuot ngan gai, ga amai kadonga kulupulupu, ga kadonga oanaoana, ga gid kadonga ikakado ga lolomai ede ga ede,

⁵ *ga panua titapa gai, ga tidol gai ngan luma panasnga aea, ga panua tilup ngan amai raunga, ga lemai naurata kulupulupu, ga arangrang ngan aeno kemi mao, ga pitoreagai,

⁶ *ga lolomai aea danga eta mao, ga lemai oatainga kemikemi, ga lolomai bake manmanae mao, ga lolomai marum ngan panua padengada, ga Itautau Tutui ipamatua gai, ga anasi kadonga kimnga aea be apakaka ngan mao,

⁷ ga lemai posanga tautaunga, ga akado lemai naurata ngan Deo iura, ga lemai kadonga tututui eine mambe danga sisid paraunga aea toa akikisi ngan bagemai oatai ga bagemai angas pade.

⁸ Panua edengada tipakuru ngan gai, be panua padengada tilolon ngan gai mao. Panua edengada tipaeabu ngan edamai, be panua padengada tisoa edamai. Tikeo ga gai panua pakakanga

* **6:5:** 2Ko 11.23-27   * **6:6:** 1Ti 4.12

amai, be gai akakado posanga tautaunga.

⁹ *Eine mambe eaba eta iuatai ngan gai mao, be tautaunga panua busa tiuatai ngan gai. Gai mambe panua tiuangga timate, be mao. Matamai bibita maitne. Gid tipanas gai, be tirau gai ga amate mao.

¹⁰ Danga imata ede ga ede iuangga ikado ga lolomai isat, be mao. Tinimai igelgel somisomi. Imata mambe lemai danga sisid imata karanga mao, be mao. Gai akakado ga panua busa led madonga iuot kemi tau. Imata mambe lemai danga sisid eta mao, be mao. Deo ipan danga toa ngada ne ga iman gai lemai.

¹¹ Gimi panua Korin ami, ngan gai lemai posanga toa ngada ne, aposa masaeai pagimi. Gai lolomai ikim gimi kapei tau.

¹² Gai adangadangan lolomai pagimi mao. Be gimi adangadangan lolomi pagai.

¹³ *Naposa pagimi mambe gimi leg gergeu tautaunga, manta lolomi inam pagai ta akoli kemi lemai kadonga kimnga aea ngan gimi.

Sapadua lolod matua ngan Jesus mao, irangrang ngan talup ga taboko toman ngan gid mao

¹⁴ *Gid panua toa lolod matua ngan Jesus mao, irangrang ngan gimi alup ga aboko toman ngan gid mao. Madongan? Gimi aoangga kadonga tutui irangrang ngan ilup toman ngan kadonga ngan tnanna Deo ele apu na? Be gimi aoangga taranga irangrang ngan ilup toman ngan dodom na? Eine mao.

---

* **6:9:** 2Ko 4.10   * **6:13:** 1Ko 4.14   * **6:14:** Ep 5.11

15 Be gimi aoangga Kristus irangrang ngan ilolo kelede toman ngan Satan pade? Be aoangga gid panua toa lolod matua ngan Jesus tirangrang ngan tilup kelede toman ngan panua toa lolod matua ngan ei mao na? Eine mao.

16 *Be irangrang ngan tapaluplup Deo ele luma raring aea toman ngan luma raring aea togid deo pakakanga ad na? Eine mao, ngansa gita taman Deo ele luma toa ele ul ienono ngan. Ei Deo toa imamado somisomi ne, be ikeo ga bedane, “Gau ga namamado toman ngan gid ga nalalala rabu ngan gid. Gau ga naman ad Deo, be gid ga timan leg panua.”

17 *Tota Maron ikeo bedane, “Gimi manta atnan gid panua toa bedaoa ta ala aluai ngan gid ga amamado rol.

Irangrang ngan alongean danga eta paeamao ibul gimi mao.

Toa bedaoa ta gau ga nabada gimi ga anam boloma pagau.”

18 *“Gau ga naman Tamami,
be gimi ga aman leg gerjeu arangaranga ga taine.

Maron Deo Matua Soke Tau ikeo toa bedane.”

7

1 Leg panua kemikemi, gid posanga tautaunga toa ne iman gita leda, tota saoa kadonga tinida aea ikado ga loloda aea muk, mao saoa kadonga

---

* **6:16:** Wkp 26.12, Jer 32.38, Ese 37.27, 1Ko 3.16   * **6:17:** Ais 52.11, PM 18.4   * **6:18:** 2Sml 7.14, Jer 31.9

ikado ga tautaudida iuot paeamao Deo imatai, manta tatnan ga iduae, mambe eaba isigiri ibage aea muk ga iduae. Toa bedaoa ta talolon ngan Deo ta tapasolan mambe ele ul tautaunga ienono ngan gita.

Paulus itin igelgel ngansa gid Korin tipul lolod

² Manta lolomi inam pagai. Gai akado kadonga paeamao ngan eaba eta mao. Be gai apaeabu ngan eaba eta mao, ga apakaka eaba eta ngan badanga ele danga sisid mao pade.

³ Nakado posanga toa ne ngan dabanga gimi mao. Be mambe nakeo ngan ga ila, lolomai ikim gimi kapei tau. Goibe matada bibita, mao tamate, danga eta irangrang ngan ikado ga lolomai itnan gimi mao.

⁴ Gau nakado posanga matua bedane pagimi be namataud mao. Tinig igelgel kapei ngan gimi ga lolog itarui kemi ngan gimi. Tautaunga gid kadonga kulupulupu iuotot ngan gai, be leg tingelgel ienono kapei tau ngan gimi maitne.

⁵ *Be ngan ado toaiua ala aot Masedonia, gai arangrang ngan aearagai eta mao. Kadonga kulupulupu imata ede ga ede iuotot ngan gai. Gid panua gaot tiuangga tiparau pagai, be mataudnga ipaparau lolomaiai pade.

⁶ Be Deo, ei eaba toa ipatarui sapadua toa lolod iketi. Ei isula Taitus ga inam pagai, ta ngan kadonga toa ne, ei ipatarui lolomai pade.

⁷ Be ei ipatarui lolomai ngan kadonga toa ne kekelen mao, be lolomai itarui pade ngansa Taitus ipalongo gai mambe gimi apatarui ei ilolo

---

* ^{7:5:} 2Ko 2.13

pade. Ei ipalongo gai mambe lolomi ikim tau ngan geranga gau, ga lolomi isat ngan lemi kadonga paeamao, ga lolomi matua ngan gau pade. Nalongo toa bedaoa ta tinig igelgel kapei tau.

⁸*Tautaunga, laulau ede pade toa nabode ga ila pagimi ikado ga lolomi isat, be gau lolog ila tau ngan kadonga toa ne mao. Lolog ila tede ngan, ngansa laulau toa oa ikado ga lolomi isat kautede, be lemi lolo isat ienono mole tau mao.

⁹ Be labone tinig igelgel. Tinig igelgel ngan nakado ga lolomi isat mao. Be tinig igelgel ngansa lemi lolo isat ikado ga gimi apul lolomi. Deo kekelen ipaot lemi lolo isat toa ne, ta irangrang ngan eaba eta ikeo ga gai apaeabu ngan lolomi mao.

¹⁰*Oangga Deo ipaot lemi lolo isat, ei ikado ngansa iuangga gimi apul lolomi ta irangrang ngan ibada gimi mulian. Irangrang ngan tatalola ngan lolo isat toa bedane mao. Be lolo isat togid panua tanoeai ad, eine ikakado gid ga irangrang ngan timate ga tiduaeae.

¹¹ Ega, agera lolo isat toa Deo ipaot lolomiae. Eine ipapot lemi kadonga kemikemi ga bedane: aparpar ngan nasinga kadonga Deo ikim, ga apatutui lemi kadonga ta edami iuot kemi pade, ga lolomi bake ngan kadonga sat, ga amataud Deo, ga auduan gai, ga lolomi matua ngan gai, ga apanas eaba toa oa ngan ele kadonga sat. Ngan lemi kadonga toa ngada ne, gimi apasolan mambe lemi idil eta paeamao mao.

¹² Leg ipu ngan bodenga laulau toa ede pade

* **7:8:** 2Ko 2.4   * **7:10:** Mt 27.3-5, Ibr 12.16-17

oa pagimi eine ngan pasolannga eaba toa ikado kadonga sat mao, ga ngan luanga eaba toa aea kadonga paeamao oa mao pade. Be nabode ngansa nakim gimi agera mambe lemi kadonga kimnga aea ngan gai iuot masaeai Deo imatai.

13 Tota kadonga toa ngada ne ikado ga lolomai itarui.

Lemi kadonga toa ne ikado ga lolomai itarui, be lolomai itarui pade ngan Taitus ele tingelgel. Ngansa gimi toa ngada na akado ei ga ilolo kemi pade.

14 Ngansa mugaeai napakuru ngan gimi pan Taitus, be gimi akado ga maeamaea gau eta ngan pakurunga toa ne mao. Lemi kadonga toa ngada ne ipasolan mambe posanga toa gai akakado pan Taitus ngan gimi eine tautaunga, lalaede mambe lemai posanga toa ngada oa ila pagimi eine tautaunga.

15 Taitus imata nanan mambe gimi abada ei ga alolon ngan ei kapei, ga amataud ta alongo ilinge. Tota ei ilolo ikim gimi kapei tau.

16 Ta gau tinig igelgel ngansa ngan danga toa ngada ne, narangrang ngan naeadi gimi.

8

Gid iaoa kelede ton Kristus tipaluplup pat ngan luanga oaeoaed Iudea ad

1 *Be oaeoaeg, gau nakim gimi aoatai kemi ngan Deo ele kadonga lolo marum aea ngan gid iaoa kelede ton Kristus ngan tibur kapei Masedonia.

---

* **8:1:** Ro 15.26, 2Ko 9.1-2

² Kadonga kulupulupu tau iuot ngan gid ta itoba gid. Ga led danga sisid ngan ado toaiua imata karanga eta mao. Be Deo ikado ga tinid igelgel kapei tau ta matad nanan oaeoaed padengada ngan iaoa kelede ton Kristus ta tikado led mamaron kapei tau ila pagid.

³ Gau pade nagera mambe matad inasi led pat ga danga sisid ta tirau posanga ngan saoa danga tirangrang ngan titenai, be tinasi led kimnga mulian ta tigalbatan luanga toa oa ga ila kapei pade.

⁴ Tibeta matua gai ngan longeannga gid pade ta tidol baged ngan luanga gid panua tututui ton Deo ngan tibur Iudea.

⁵ Gai aeadi mambe gid ga tidol luanga kautede, be mao. Led luanga iasal lemai eadinga toa ne. Ta matamata tidol lolod ga ila pan Deo, ga kus ta tidol lolod ga inam pagai pade, lalaede mambe Deo ikim.

⁶ Be naurata ngan paluplupnga luanga toa bedaoa, tota Taitus ipei rabu ngan gimi toa matamata oa. Ta gai abeta matua ei ngan iluai mulian pagimi ta ipasala naurata toa ne.

⁷* Lemi kadonga lolo matua aea kemi, ga lemi posanga kemikemi, ga lemi oatainga kemikemi, ga gimi amamarum kemi tau ngan lualuanga, ga lolomi ikim gai kemi pade. Ngan danga toa ngada ne, lemi kadonga kemikemi mon. Be gai akim gimi manta aot kemi pade ngan lemi kadonga mamaron.

⁸ Gau nasusuran gimi ngan nasinga posanga toa ne mao. Be nakim matag inasi lemi kadonga

---

* **8:7:** 1Ko 16.1-2

kimnga aea ga marumnga aea toman ngan gid Masedonia pade ta naoatai, lemi kadonga kimnga aea toa ne tautaunga, mao madongan?

⁹ *Ngansa gimi aoatai ngan kadonga lolo marum aea ton ada Maron Jesus Kristus. Ei ele danga sisid busa ga ele madonga kemi tau buburiai. Be imata nanan gimi ta iuot mambe eaba ele danga sisid imata karanga mao. Ta ngan edap toa ne, iuangga ikado ga gimi lemi madonga kemi.

¹⁰ Ta nakim napalongo gimi ngan edap toa gau nagera mambe kemi ngan anasnasi. Ngansa rai ede ila na, gimi aeasal tuanga padengada ta amuga ngan paluplupnga lemi luanga. Aeasal gid ngan edap toaine kekelen mao, be aeasal gid pade ngansa kimnga toa ne ienono motean toa lolomiai na.

¹¹ Tota labone eine kemi ngan gimi aboko matua ngan pasalanga kadonga toa ne, lalaede mambe ienono matamata lolomiai. Ta aparangrang saoa posanga gimi arau mugaeai ngan luanga toa ienono bagemai.

¹² *Ngansa oangga gita tamamarum ngan kadonga leda mamaron ngan saoa danga ienono bagedai, eine Deo ga itin igelgel. Be saoa danga ienono bagedai mao, Deo imata ila ngan danga toa oa ga iman tenainga mao.

¹³ Be gau tinig ngan gimi abada ieieinga ngan keminga panua padengada led madonga mao. Nakim gimi toa ngada ne lemi madonga lalaede.

¹⁴ Labone lemi danga sisid busa, ta gimi arangrang ngan alua gid panua toa led danga

---

* **8:9:** Mt 8.20, Plp 2.6-7   * **8:12:** Mk 12.43-44

sisid imata karanga mao. Ta muriai, oangga gimi lemi danga sisid imata karanga mao, eine gid ga tilua gimi pade. Toa bedaoa ta gimingada lemi madonga lalaede.

¹⁵ *Eine mambe Deo ele laulau ikeo ngan ga bedane, “Gid panua toa tigou busa, eine gid ad ikaranga ngan gid, be gid panua toa tigou busa tau mao, gid ad pade ikaranga ngan gid.”

Paulus isula Taitus masin ga tila Korin

¹⁶ Naposa kemi ga ila pan Deo ngansa ei idol kadonga marumnga aea toa Taitus iloleai, lalaede mambe idol gai lolomaiai pade. Ta ei pade ikim tau ngan luanga gimi.

¹⁷ Naposa kemi pan Deo ngansa ngan ado toaiua gai abeta Taitus ngan iluai mulian pagimi, ei itin igelgel ngan langa. Ngansa ei pade ele kimnga tota bedaoa.

¹⁸ Be gai asula oaeda ede pade ga ila toman ngan ei. Eaba toa ne iualu kapei rabu ngan gid iaoa kelede ton Kristus ngan tuanga ga tuanga, ngansa ei iboko matua ngan paolanga ato kemi.

¹⁹ Ga pade, gid iaoa kelede ton Kristus tisio ei ngan langa toman ngan gai ngan luanga gai ngan tenainga toa ne aea talnga. Gai akado naurata toa ne ngan soanga Maron ieda ga ngan pasolannga oaeoaeda mambe gai amamarum tau ngan tenainga toa ne aea talnga.

²⁰ Gai anasi edap tutui bedane, ngan kado ta eaba eta iselete lemai kadonga ngan talnga tenainga toa kapei ne ga ila.

* **8:15:** IM 16.18

21 Ngansa gai akim akado kadonga itutui Deo imatai ga gid panua matadeai pade.

22 Be gai asula oaeda ede pade ga ila toman ngan gisirua. Eaba toa ne gai atoba ei pabusa ngan naurata imata ede ga ede, ta aoatai kemi mambe ei imarum tau ngan naurata aea kadonga. Be ei iadi mambe gimi ga akado kadonga kemi, ta ilolo ikim kapei tau ngan langa pagimi ngan paluplupnga lemi luanga toa na.

23 Gimi aoatai ngan Taitus mambe ei gairua lemai naurata kelede ga iboko matua ngan luanga gimi. Be oaeoaeda toa rua pade ne, gimi aoatai mambe gid eine panua ato ad togid iaoa kelede ton Kristus ta tisoasoa Kristus ieda somisomi.

24 *Tota oangga tinam tiuot toa nena, manta apasolan lemi kadonga kimnga aea pagid ta aparangrang lemai pakurunga ngan gimi. Toa bedaoa ta irangrang ngan iaoa kelede ton Kristus tigera lemi kadonga kemi pade.

9

Paulus ikim gid Korin tikoromot led tenainga motean

1 *Gimi aoatai kemi ngan tenainga toa gai apaluplup ngan luanga gid panua tututui ton Deo. Tota lemai ipu eta ngan bodenga posanga mamarae pagimi ngan mao.

2 Ngansa naoatai mambe gimi amamarum tau ngan kadonga toa ne, ta napakuru ngan gimi pagid Masedonia matadeai. Nakeo pagid mambe

---

* **8:24:** 2Ko 7.13-14   * **9:1:** 2Ko 8.1-7

rai ede ila na, gimi panua Akaia ami akoromot motean lemi luanga. Ta panua busa ngan gid tigera lemi kadonga toa ne ta gid pade timamarum ngan koromotnga led tenainga.

3 Be tinig ngan lemai pakurunga toa ne ngan gimi iuot mambe posanga sapaean mao. Tota nasula gid oaeoaeda toa ne ga tila pagimi, ngansa nakim matami idae ngan paluplupnga luanga toa ne, lalaede mambe napakuru ngan gimi.

4 Ngansa oangga gid Masedonia etangada tinam toman ngan gau ta tigera mambe gimi akoromot lemi tenainga maitne, eine ga maeamaea gai kautede ngan lemai pakurunga sapaean toa oa. Be gimi ga maeamaea gimi kapei.

5 Tota naoangga kemi ngan narenren pagid oaeoaeda ngan tila pagimi motean, ta tilua gimi ngan paluplupnga lemi tenainga toa gimi aposa tautaunga ngan mugaeai. Toa bedaoa ta lemi tenainga ga inasi lemi tingelgel, be eaba eta idada gimi ngan mao.

6 *Be matami nanan danga ga oaine: Lemi tenainga eine mambe annga ipuapua toa gimi aearum. Eaba sai iarum annga ipuapua pidaede, muriai ei ga ibada annga pidaede. Be eaba sai iarum annga ipuapua busa, muriai ei ga ibada annga busa.

---

* **9:6:** Snd 11.24-25

Eaba sai iarum annga ipuapua busa, muriae ei ga ibada annga busa.

7 Gimi kelede kelede manta arau posanga motean toa lolomiai na, taadol lemi tenainga. Be irangrang ngan lolomi ruangada ngan mao ga anaman mambe gid panua tisusuran gimi ngan mao pade. Ngansa Deo ikim tau eaba sai toa itin igelgel ta idol ele tenainga.

8 Be Deo irangrang ngan ilolo marum pagimi kapei tau ta ikado ga lemi danga sisid toa ngada ne imata karanga somisomi. Toa bedaoa ta gimi ga arangrang tau ngan kadonga naurata kemikemi imata ede ga ede.

⁹ *Eine lalaede mambe Deo ele laulau aea posanga ga bedane,

“Eaba sai toa ikado ele mamaron kapei tau pagid panua lululunga ad,
ele kadonga tutui ienono somisomi ga ilalala ga ila.”

¹⁰ *Deo kekelen ibabada annga ipuapua pan dadanga itama ta iarum. Ei kekelen ipanpan panua toa ngada ne ad annga. Ta ei ga ipan danga toa ngada ne pagimi ta ikado ga lemi danga sisid ipupulou. Toa bedaoa ta irangrang ngan akado lemi mamaron ngan danga sisid toa na, mambe annga ipuapua iuot busa. Tota lemi kadonga tututui ga iuot busa mambe eaba ibada annga busa imatua dadangai.

¹¹ *Deo ga ibada danga sisid busa pagimi ngan edap imata ede ga ede. Ta somisomi gimi ga arangrang ngan akado lemi mamaron. Toa bedaoa ta lemi tenainga toa gai atal ne, eine ga ikado panua busa ga tiposa kemi ga ila pan Deo.

¹² Ngansa lemi naurata ngan lualuanga toa ne eine ilualua gid panua tututui ton Deo ngan saoa danga tipapauis ngan. Ga pade, ikado gid ga tiposa kemi ga ila pan Deo kapei ga kapei tau.

¹³ Ta naurata toa gimi akado ngan luanga gid, eine ga ipasolan mambe lemi kadonga eine kemi. Ta gid ga tisoa Deo ieda, ngansa tiuatai mambe gimi alongo kemi Deo ilinge ga akisi matua ato kemi ton Kristus. Be gid ga tisoa Deo ieda

* **9:9:** Sng 112.9   * **9:10:** Ais 55.10   * **9:11:** 2Ko 1.11, 4.15

pade ngansa tigera gimi akado lemi mamaron ila pagid, ga pagid panua toa ngada ne.

¹⁴ Gid ga tiuatai mambe Deo ele kadonga lolo marum aea iuon lolomiai, ta gid ga tikim gimi kapei tau. Ta tikado led raring ngan luanga gimi pade.

¹⁵ Be tenainga toa Deo ipan pagita eine kapei ga kapei tau, ta irangrang ngan eaba eta iaoa inasi kemi ipu mao. Manta taposa kemi ga ila pan Deo ngan ele tenainga toa ne.

10

Paulus iaoa parau ala ngan ele naurata ato aea

¹ *Gau Paulus leg betanga matua ede pagimi. Panua edengada tisol gau ngan posanga ta tikeo ga, “Somisomi oangga Paulus imamado pagita, ei idol ei ga idio gadio, be oangga imamado aluai, ei ikakado posanga oanaoana ngan ele laulau.” Be gau naoangga nanasi Kristus ele kadonga. Ei isoa ieda mulian mao, be idol ei ga idio gadio.

² *Ta nabeta matua gimi ga bedane: Oangga nala pagimi, tinig ngan gimi akado ga leg ipu eta ngan plenga gimi mao. Oangga panua edengada tikeo ga gai anasnasi oatainga togid panua tanoeai ad, gau naeadi mambe narangrang ngan naple gid panua toa oa ngan posanga matua.

³ Tautaunga gai amamado tanoeai, be gai akado paraunga mambe gid panua tanoeai ad tikakado ne mao.

⁴ *Ngansa gai lemai danga sisid paraunga aea eine gid danga tanoeai aea mao. Be Deo kekelen

---

* **10:1:** 1Ko 2.3   * **10:2:** 1Ko 4.21   * **10:4:** Ep 6.13-17

iura ienono ngan lemai danga sisid paraunga aea toa ne, ta ikado ga gai arangrang ngan agoro gid ala matua paraunga aea togid amai miri itamatama.

⁵ Gai aparau ngan gid posanga pakakanga ga parimnga ga oatainga isaoa iuangga ipakala gid panua ngan badanga oatainga ngan Deo. Gai apasolan mambe gid panua led parimnga ga pakakanga eine tutui mao, be tibuobuo. Ta gai adada gid kelede kelede ta tipul lolod ga tilongolongo Kristus ilinge.

⁶ Ta gai asangasanga gimi. Oangga gimi busa akeo ga alongo kemi Kristus ilinge, eine gai ga apanas sapadua ngan gimi toa tikeo ga tangad balbal maitne.

⁷ Gimi manta agera kemi saoa danga ienono matamiai. Oangga eaba eta iadi mambe ei Kristus ele eaba tautaunga, manta iuatai kemi mambe gai pade Kristus ele panua lalaede mambe ei.

⁸ *Be Maron idol edamai kapei ngan naurata toa ne aea kadonga. Ta ikim gai apamatua lolomi, be itin ngan apaeabu ngan lolomi mao. Tota oangga gai apakuru ngan gai mulian kauteta ngan lemai naurata toa ne, eine ga maeamaea gai ngan kadonga toa bedane mao.

⁹ Be tinig ngan gimi aoangga nabode laulau ngan pamataudnga gimi. Eine mao.

¹⁰ Ngansa edengada ngan gimi tikeo ga, “Paulus ele laulau aea posanga oanaoana imata ede ga ede, be oangga imamado pagita, tagera mambe ei iura eta mao, ga ele posanga malamalan.”

* **10:8:** 2Ko 13.10

11 Sapadua tikeo toa bedaoa, manta matad nanan ga bedane: Saoa posanga oanaoana toa abode ga ila pagimi ngan ado toaiua amamado aluai ngan gimi, eine gai ga anasi lalaede toa bedaoa ngan ado toaiua amamado pagimi.

12 Ngansa gid panua toa tikeo ga gai uramai eta mao, gid tipakuru ngan gid mulian pagid panua padengada ta tikeo ga tiasal gai. Be oangga tiasal gai tautaunga, gai ga amataud ngan keonga pagid panua mambe gai lalaede mambe gid pade. Be eine mao. Matad inasnasi pol ngan gid mulian ngan edap itutui mao, ta tibuobuo ta tikeo ga urad ga edad kapeipei.

13 *Be gai arangrang ngan alasu pakurunga ngan gai mulian mao. Gai ga aposaposa ngan saoa naurata toa Deo ibada pagai. Be naurata toa ne iuasasa ga iparangrang gimi Korin pade.

14 Gimi pade amamado gadudunga ngan naurata toa Deo ibada pagai. Tota oangga gai akado posanga matua pagimi, eine alaputian but ngan naurata toa Deo ibada pagai ne mao. Ngansa matamata gai amuga ngan badanga Kristus ele ato kemi ga ila pagimi.

15 Ga pade, gai asesean gai sapaean ga adudunga ngan naurata togid panua padengada mao. Be gai akim tau ngan lemi kadonga lolo matua aea idae ga ila kapei, ta lemai naurata rabu ngan gimi aea annga ga iuot kapei ga kapei tau.

16 Toa bedaoa ta irangrang ngan gai apaola ato kemi ngan gid tuanga padengada muriai ngan gimi toa tilongo Kristus aea posanga eta maitne.

---

* **10:13:** Ro 12.3

Be oangga gai ala ngan tibur eta toa panua padengada tipasala led naurata ngan ga kus, eine irangrang ngan apakuru ngan gai mulian ngan naurata toa oa mao.

¹⁷*Be eine lalaede mambe Deo ele laulau ikeo ngan ga bedane, “Oangga sai ikeo ga ikado kadonga parimnga, ei manta iparim ngan Maron kekelen.”

¹⁸*Ngansa eaba sai toa ipakuru ngan ei mulian, eine ibada edaeda kapei mao. Be eaba toa Maron ipakuru ngan ei, ei kekelen ieda iuot kapei tautaunga.

11

*Gid panua tipakaka ngan timan panua ato ad,
be Paulus ikeo ga ei mambe gid mao*

¹ Gau nakim gimi alongean gau ta nakado posanga buobuonga teta bua. Be atolatola ngan mao.

²*Ngansa Deo iparpar tau ngan gid panua timamado ei kekelen ibageai. Ta ngan kadonga lalaede bedane, gau pade naparpar ngan gimi manta matami tutui ngan Kristus. Gau kekelegau natal gimi ga ala pan Kristus, lalaede mambe eaba ital inat taine ede toa ilup toman ngan eaba eta maitne ga ila pan eaba toa tisio ngan oainga ei.

³*Gimi matami tutui ngan nasinga Kristus ta lolomi aea muk eta mao. Be matag nanan mambe mota ipakaka Eva mugaeai tau, ta namataud. Ngan kado ta Satan ikado ele aleburo ta idada

* **10:17:** Jer 9.24, 1Ko 1.31   * **10:18:** 1Ko 4.4   * **11:2:** Ep 5.26-27

* **11:3:** OM 3.4,13

gimi ga atnan lemi kadonga tutui ngan nasinga Kristus toa bedaoa.

4 *Namataud ngansa naoatai mambe panua edengada tila pagimi ta tipaola posanga ede pade ngan Iesus toa gai apaola pagimi ngan ne mao. Be tipanasi gimi ngan Itautau Tutui ngan edap ede pade toa gai apanasi gimi ngan ne mao. Be ato kemi toa tibada pagimi, eine ede pade tau ngan ato kemi toa gai abada pagimi mugaeai. Be oangga gid panua toa oa tila pagimi, tinimi igelgel ngan longonga gid.

5 *Be gau naeadi mambe lemi panua ato ad toa kemikemi na tiasal gau teta mao.

6 *Tautaunga nananale tau ngan posanga aea paolanga mao, be leg oatainga ienono. Somisomi ngan edap imata ede ga ede, gai apasolan gimi ngan oatainga toa ne ta iuot masaeai tau.

7 *Gimi aoatai, ngan ado toaiua napaola ato kemi ton Deo ga ila pagimi, nabada olnga eta ngan mao. Ngan kadonga toa bedane, nadol gau ga radio gadio, ngansa naoangga nalolon ngan gimi. Be gimi agera leg kadonga toa bedane mambe kadonga sat na?

8 *Gid iaoa kelede ton Kristus ngan tuanga padengada tiplese gid mulian ta tilua gau ngan led pat, ta irangrang ngan nakado naurata ato aea pagimi.

9 Be ngan ado toaiua namamado toman ngan gimi, oangga leg danga eta imata karanga mao, eine nakado kulupu eta ngan gimi mao. Be gid

* **11:4:** Gal 1.8-9   * **11:5:** 1Ko 15.10, 2Ko 12.11   * **11:6:** 1Ko 2.1,13   * **11:7:** 1Ko 9.18   * **11:8:** 2Ko 12.13, Plp 4.15-16

oaeoaemai tinam Masedonia ga tinam ta tipan saoa danga napapauis ngan. Nakado bedane ngansa tinig ngan nakado kulupu eta ngan gimi mao. Ta gau ga nanasnasi edap toa ne maitne.

¹⁰ Posanga tautaunga ton Kristus ta ienono pagau, ta nakeo tautaunga ga bedane: Ngan tibur toa ngada ne gadudunga ngan tibur kapei Akaia, irangrang ngan eaba eta ipakoko leg pakurunga ngan gau mulian ne mao ga mao tau. Leg pakurunga eine ngan paolanga ato kemi ila pagimi, be gimi aol gau ngan mao.

¹¹ Ikamado ga nakado toa bedane? Eine ngansa lolog ikim gimi mao na? Mao tau! Deo iuatai mambe lolog ikim gimi kapei tau.

¹² Be nakado toa bedane ngansa panua edengada tiloilo edap ngan tiuot panua ato ad lalaede mambe gai ta tiparim ngan gid mulian. Ta gau naoangga napakoko led parimnga toa ne ta nabada olnga mao.

¹³ Be gid panua toa bedaoa tipakaka ta tikeo ga timan panua ato ad. Tikeo ga timan panua naurata ad tautaunga, be mao. Tipakaka. Tipul pul maed alele, ta panua tiadi mambe gid panua ato ad tautaunga. Be mao.

¹⁴ Irangrang ngan atogragimi ngan led kadonga toa bedane mao. Ngansa Satan pade ipulpul imata alele ta iuot mambe anggelo ede merengai aea.

¹⁵ Tota oangga Satan ele paeeaeanga tipul gid alele ta tiuot mambe panua naurata ad ngan kadonga tutui, irangrang ngan atogragimi ngan kadonga toa ne mao. Muriae ga tibada panasnga ede toa inasi tutui led kadonga papaeamao.

*Paulus ibisi kadonga kulupulupu imata ede ga
ede ngan ele naurata ato aea*

¹⁶ Nakeo pade pagimi, gau ga nakado posanga buobuonga teta bua. Be oangga alongo leg posanga buobuonga toa ne, tinig ngan gimi akeo ga namangamanga. Be oangga akeo ga namangamanga, goibe. Be nakim gimi alongo kemi leg posanga, lalaede mambe alongolongo gid panua mangamanga padengada. Toa bedaoa ta irangrang ngan napakuru ngan gau mulian kauteta.

¹⁷ Leg pakurunga ngan gau mulian inasi Maron ele kimnga mao, be nakado posanga toa ne mambe eaba mangamanga.

¹⁸ Panua busa tinasnasi kadonga togid panua tanoeai ad ta tipakuru ngan gid mulian, ta gau ga napakuru ngan gau toa bedaoa pade.

¹⁹ Gau nagera mambe tinimi igelgel ngan longonga gid panua mangamanga toa oa, ngansa gimi akeo ga lemi oatainga kapei tau.

²⁰ Ngansa oangga panua tikado ga gimi aot led paeeaeanga sapaeen, eine alongean gid ta tikado. Be oangga panua tipamukuru lemi danga sisid, mao oangga tipakaka gimi ngan led aleburo, mao oangga tiparim ngan gid mulian, mao oangga tipoda matami, eine tinimi igelgel ngan gid ta tikakado!

²¹*Be gau maeamaea gau ngansa gai uramai eta ngan kadonga toa bedaoa mao.

Be oangga panua padengada timadid matua ta tipakuru ngan gid mulian, gau pade ga namadid matua ta napakuru ngan gau mulian. (Gau leg posanga toa ne mangamanga.)

---

* **11:21:** Plp 3.5

22 Tikeo mado ngan gid mulian? Tikeo ga gid panua Ibru ad? Be gau pade eaba Ibru ag. Tikeo ga gid panua Israel ad? Be gau pade eaba Israel ag. Tikeo ga gid eine Abraam itubtub? Be gau pade Abraam itub.

23 *Tikeo ga gid eine Kristus ele panua naurata ad? Be gau pade Kristus ele eaba naurata aea, be naeasal gid ngan naurata toa ne aea kadonga. (Tautaunga, leg posanga toa ne mangamanga.) Nakakado naurata kapei tau ga naeasal gid. Be naeasal gid pade ngan edap imata ede ga ede ga bedane: nala ngan luma panasnga aea pabusa, ga gid panua tirau gau pabusa tau, ga pabusa nanaman mambe teta pade namate.

24 *Be nabada muinga pagid Iuda bagedeai palima, ta ngan muinga toa kelede kelede oa timuimui gau irangrang ngan sangaul tol igegea lima ga pange.

---

* **11:23:** PA 16.23   * **11:24:** Lo 25.3

Timuimui Paulus.

25 *Be nabada muinga pade ngan keri pagid Rom bagededei ngan ado patol. Ado ede pade gid panua tira urau gau ngan pat. Be ngan ado patol, oaga imadi ngan gau. Ta bong dodol ede ga ado ede napatpat tadiai.

26 *Be somisomi nalalala ga nala ngan gid tuanga padengada aluai. Ngan leg lalalanga toa ne danga imata ede ga ede iuangga ipae-abu ngan gau. Gid eau timasesel ga tiuangga

---

* **11:25:** PA 16.22, 14.19   * **11:26:** PA 9.23, 14.5

tipaeabu ngan gau, be gid panua lublubnга ad tiuangga tipaeabu ngan gau, be gid panua toa gaingada alu kelede tiuangga tipaeabu ngan gau, be gid alu padengada tiuangga tipaeabu ngan gau pade. Ngan gid tuanga kapeipei, ga tibur modamodanga, ga tadiai pade, kadonga iuotot ngan gau iuangga ipaeabu ngan gau. Be gid panua tipakaka ta tikeo ga gid iaoa kelede ton Kristus, gid pade tiuangga tipaeabu ngan gau.

²⁷ Be nakakado naurata oanaoana imata ede ga ede, ga bong edengada matag arar ga naeno mao, ga sambero ianean gau, ga marumian gau, ga pabusa ag annga imata karanga mao, ga del ipaeabu ngan gau, ga tinig aea pononga imata karanga mao.

²⁸ Be gadae ngan kadonga toa ngada ne ado ga ado, lolog ede ga ede ngan gid iaoa kelede ton Kristus, ngan kado ta titap ngan led kadonga lolo matua aea.

²⁹ Oangga oaeg ede inaman mambe iura mao, gau pade nanaman. Be oangga danga eta, mao eaba eta idada oaeg ede ta itap ngan kadonga sat, eine lolog bake ngan.

³⁰ Tinig ngan napakuru ngan gau mulian mao, be oangga leg edap eta pade mao, eine ga napakuru ngan gid kadonga toa ipasolan mambe urag mao.

³¹ Deo ei ada Maron Iesus Kristus Itama. Manta tasoa ieda somisomi ga ilalala ga ila. Ei iuatai kemi mambe napakaka mao, be leg posanga eine tautaunga ga bedane:

³² *Ngan tuanga Damaskus, maron kapei Are-

---

* **11:32:** PA 9.23-25

tas ele madidnga ede iuangga iluku gau, ta ikeo pagid ele panua paraunga ad ta timariala ngan tuanga toa oa aea ala.

³³ Be oaeoaeg edengada tidol gau ngan samare kapei ede ta tikon gau ga nasulug ngan ala toa oa aea baba kakauede, ta naeaoa ngan madidnga toa oa.

12

Paulus igera gid danga buburiai aea toa Deo ipasolan pan

¹ Gau leg edap eta pade mao. Manta napakuru maitne. Be tautaunga kadonga toa ne irangrang ngan ilua gita mao. Be gau ga nasalangan posanga ta nakeo ngan gid danga buburiai aea toa Maron ipasolan pagau, ga ngan gid posanga mumulnga toa Maron ibada pagau.

² Gau naoatai ngan eaba ede ilolo matua ngan Kristus*. Be rai sangaul igegea pange ila na, Deo isoa ei ga idae ga ila ngan bubur toa tol aea oa.[†] Be naoatai mao, eaba toa oa itautau kekelen ila, mao ila toman ngan ipat pade? Deo kekelen iuatai.

³⁻⁴ Be naoatai mambe Deo isoa eaba toa ne ta idae ga ila ngan ele tuanga kemi. Be toa eoa ilongo gid posanga kemikemi tau toa gita eababa tarangrang ngan aoada inasi ipu mao, ga Deo ilongean gita taposa ngan mao pade. (Be naoatai

---

* **12:2:** Paulus ikeo ngan eaba ede ilolo matua ngan Kristus, be tautaunga iposa ngan ei mulian. † **12:2:** Bubur toa tol aea oa eine saoa danga? Irangrang ngan taoatai kemi mao, be gid Iuda mugaeai tiposaposa ngan bubur ta tikeo ga tol aea eine Deo ele tuanga kemi toa gadae ga gadae tau.

mao, eaba toa oa itautau kekelen ila, mao ila toman ngan ipat? Deo kekelen iuatai.)

⁵ Gau ga napakuru ngan eaba toa oa, be napakuru ngan gau mulian mao. Danga kelede gau ga napakuru ngan, eine saoa danga toa ipasolan mambe urag mao.

⁶ Be oangga nakim napakuru ngan gau mulian, eine posanga mangamanga mao, ngansa leg posanga toa ne tautaunga. Be napakuru toa bedane mao, ngan kado ta gid panua tilongo ag posanga toa ne ta tilasu soanga gau edag. Be gid manta matad inasi leg posanga ga leg kadonga ta matad nanan gau ngan edap tutui.

Danga ede mambe gigi aea miri ienono Paulus itiniae

⁷*Tautaunga Deo ipasolan gau ngan gid danga mumulnga toa oa kemikemi tau. Be itin ngan naparim ngan gau mulian mao. Tota ilongean danga ede mambe gigi aea miri igalterterean tinig. Danga toa ne eine Satan ele eaba ato aea inam pagau ta ipaieiei gau, ngan kado ta naparim ngan gau mulian.

⁸ Nararing patol ta nabeta Maron ngan isere danga toa ne ga ila aluai ngan gau.

⁹*Be ei ikeo pagau bedane, “Leg kadonga lolo marum aea iparangrang go na, ngansa eaba sai toa iura mao, gau urag ipamatua ei ga ila iuot lai.” Tota oangga urag mao, eine tinig igelgel ta napakuru ngan kadonga toa bedane. Toa bedaoa ta Kristus iura ga iuon lologeai ga ienono.

---

* **12:7:** Jop 2.6   * **12:9:** Plp 4.11-13

10 Ngan ipu toaine, gau tinig igelgel. Oangga urag mao, ga nabisi kadonga kulupulupu imata ede ga ede ngan Kristus ieda, ga panua tidaba sat gau, ga kadonga oanaoana iuotot ngan gau, ga tipaieiei gau, eine tinig igelgel kapei. Ngansa oangga urag mao, tota nabada pamatuanga kapei tau.

Paulus ilolo ede ga ede ngan gid Korin

11* Ngan leg pakurunga ngan gau mulian, naot mambe eaba mangamanga. Be gimi adada gau ta nakado toa bedane. Ngansa eine tutui ngan gimi apakuru ngan gau, be gimi akado mao, ta gau nakado. Goibe, gimi aeadi mambe gau eaba sapaean, be gau nagera mambe lemi panua ato ad toa kemikemi na tiasal gau teta mao.

12* Gid kilala toa ipasolan mambe gau eaba ato aea tautaunga, eine nakado rabu ngan gimi na. Eine nakado gid uisinga iman kilala, ga naurata kapeipei ipamatala gimi, ga namadid matua ngan ag kadonga kulupulupu imata ede ga ede.

13* Gimi aoangga nakado kadonga bagbage kelede pagid iaoa kelede ton Kristus ngan tuanga padengada, be leg kadonga pagimi eine lalaede mao? Tautaunga, ngan idil kelede ga oaine nakado kadonga ede pade pagimi. Eine nalongean eaba eta ngan gimi ilua gau ngan leg madonga mao. Be nabeta gimi, asamum leg kadonga sat toa ne!

14 Ega, patautene naoangga nalat pagimi. Eine leg lalalanga patol aea pagimi. Be oangga nanam,

---

* **12:11:** 2Ko 11.5

* **12:12:** Ro 15.19

* **12:13:** 2Ko 11.9

gau ga nakado kulupu eta ngan gimi ngan leg madonga mao. Ngansa tinig ngan gimi apan lemi danga sisid ga inam pagau mao. Be nakim lolomi inam pagau. Ngansa eine gid gergeu led nau-rata ngan tigorgor pat ngan luanga tnatnad ga tamatamatad mao. Be eine naurata togid tnatnad ga tamatamatad ngan luanga gid gergeu.

¹⁵ Ta gau ga tinig igelgel ngan tadonga leg pat ga kus ga nalongean gau pade ngan luanga gimi. Be oangga lolog ikim gimi kapei toa bedane, ikamado ga lolomi ikim gau kautede?

¹⁶ Goibe lolomi madongan, be manta aoatai kemi mambe nalongean eaba eta ngan gimi ilua gau ngan leg madonga mao. Be edengada ngan gimi tikeo ga nakakado buro ta nabada lemi danga sisid.

¹⁷ Madongan? Kado gimi aoangga gid panua toa nasula gid ga tila pagimi, tipakaka gimi ta tibada lemi danga sisid ga inam pagau? Eine mao.

¹⁸*Nabeta matua Taitus ta ila pagimi, be nasula oaemai ede pade ga ila toman ngan ei. Kado gimi aoangga Taitus ipakaka gimi ta ibada lemi danga sisid? Gairua Taitus lolomai kelede ngan luanga gimi ga alalala ngan edap kelede, be gimi agera mao?

¹⁹ Kado gimi aoangga leg ipu ngan bodenga laulau toa ne pagimi eine ngan aoamai ikarara gai mulian pagimi? Eine mao. Gai alup tautaunga toman ngan Kristus ta akado lemai posanga Deo imatai. Leg panua kemikemi, gai akado lemai posanga toa ngada ne ngan pamatuanga lolomi kekelen.

---

* **12:18:** 2Ko 8.6,16-18

20 Be namataud. Ngan kado ta nala pagimi, be tinig igelgel ngan lemi kadonga mao. Be kado gimi agera gau, ta tinimi igelgel ngan gau mao pade. Namataud pade, ngan kado ta nagera kadonga papaeamao imata ede ga ede pagimi ga bedane: ariapolpol, ga lolomi paeamao, ga malmalnga, ga adadada gimi tau, ga aposa paeamao ngan oaeoaemi, ga posanga galgalnga, ga parimnga, ga longonga gid madidnga linged mao pade.

21 *Namataud, ngan kado ta nala pagimi ta ag Deo ipamaeamea gau matamiai pade. Tinig ngan nala ta nagera mambe panua busa tipul lolod maitne, be tinasnasi led kadonga mugamuga ga bedane: kadonga ngan lolod aea muk, ga kadonga arala, ga lolod idug ngan kadonga mambe kaua. Oangga nala ta nagera toa bedaoa, eine ga maeamea gau ga lolog isat kapei ga kapei tau.

13

Paulus ipabib gid Korin led

1 *Eine leg lalalanga patol aea pagimi. Be matami nanan Deo ele laulau aea posanga ga oaine, “Oangga eaba eta imadid ngan posanga, manta panua rua mao tol tiposa ngan saoa danga tigera, ta irangrang ngan apatutui kemi posanga toa oa.”

2 Ngan leg langa parua aea pagimi, nakeo motean pagid panua toa tikado kadonga sat ngan

---

* **12:21:** 2Ko 13.2   * **13:1:** Lo 19.15, Mt 18.16, 1Ti 5.19

ado toaiua, mambe gau ga napanas gid, be irangrang ngan lolog isat ngan gid mao. Be labone namamado aluai maitne ta nakado posanga lalaede bedane pagid panua kadonga sasat ad ga gimi toa ngada na.

³ Gau ga lolog isat mao, ngansa gimi aoangga akim agera kilala ipasolan mambe nabada Kristus iaoa tautaunga. Goibe oangga nanam, eine ga agera. Kristus imalai ngan panasnga lemi kadonga papaeamao toa na mao. Be ei ga ipasolan iura pagimi.

⁴ *Tautaunga ngan ado toaiua tipatoto ei ngan abei tabala, imata mambe ei iura mao. Be ngan Deo iura kapei tau, ei idae mulian ngan ele matenga. Toa bedaoa pade ngan gai panua toa alup toman ngan ei. Gai pade uramai mao, be ngan Deo iura kapei tau, gai pade ga adae mulian ta matamai bibita toman ngan ei. Ta gai ga apasolan Deo iura toa ne pagimi.

⁵ *Manta matami inasi gimi mulian kemi ngan tobanga ga oaine: Tautaunga lolomi matua ngan Kristus, mao madongan? Manta agera mambe Jesus Kristus ta imamado lolomiai. Oangga mao, eine lemi kadonga lolo matua aea itap na.

⁶ Be gau naeadi mambe gimi ga aoatai kemi mambe gai aparangrang tobanga toa ne, be atap ngan mao.

⁷ Ta gai araring ga ila pan Deo ta irangrang ngan ilua gimi ta akado kadonga sat eta mao. Tautaunga gai aparangrang tobanga toa ne ta aot kemi ngan, be lemai ipu eine ngan pasolan-

---

* **13:4:** Plp 2.7-8   * **13:5:** 1Ko 11.28

nga gai mulian toa bedane mao. Goibe gimi aeadi mambe gai atap ngan tobanga toa ne, be danga kelede gai akim, eine ngan gimi anasnasi kadonga kemikemi.

⁸ Ngansa gai arangrang ngan apakala posanga tautaunga mao. Be danga toa ngada ne akakado, eine ngan luanga posanga tautaunga.

⁹ Tota oangga gimi amadid matua ta akado ga lemai ipu eta ngan patutuinga gimi ngan posanga matua mao, eine ga tinimai igelgel. Be gai araring ta lemi kadonga kemikemi toa ne ila iuot lai.

¹⁰* Ngan ipu toaine nabode laulau toa ne ga ila pagimi ngan ado toaine namamado aluai ngan gimi. Ta oangga nala pagimi, eine leg ipu eta ngan aoag ura pagimi mao. Ngansa Maron idol naurata toa ne ga idae bagegeai, ta narangrang ngan aoag ura pagimi. Be ei ikim napamatua lolomi, be itin ngan napaeabu ngan lolomi mao.

Paulus ele ado kemi ila pagid Korin

¹¹ Oaeoaeg, naoangga napasala leg posanga pagimi ga bedane: Leg ado kemi ila pagimi. Kemi ngan apatutui gimi mulian. Apamatua lolomi ngan leg posanga pabibnga aea toa ne. Gimi toa ngada na manta lolomi kelede ga lolomi itarui pol ngan gimi. Toa bedaoa ta Deo ga imamado pagimi, ngansa ei eaba kadonga kimnga aea ga lolo tarui aea pade.

¹² Oangga agera ngan gimi, manta abusum ngan papami ngan kadonga tutui togita panua ton Deo. Gid panua tututui toa ngada ne ton Deo, led ado kemi ila pagimi.

---

* **13:10:** 2Ko 10.8

13-14 Kemi ngan Maron Iesus Kristus ele kadonga lolo marum aea, ga Deo ele kadonga kimnga aea, ga Itautau Tutui ele kadonga lolo kelede aea idio pagimi.

**Deo Ele Posanga
Genesis, Exodus, and the New Testament in the Bariai
language of Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Bariai long
Niugini**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bariai

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

d6bb73e7-0ffa-559f-9604-c23dd5301e33